

نکته

ارمغان سرما برای زلزله‌زدگان ترکیه و سوریه

در پی زلزله‌های ویرانگر ترکیه و سوریه، سازمان بهداشت جهانی برای ۴۰۰ هزار نفر از زلزله‌زده‌های دو کشور ۷۲ تن تجهیزات جراحی اورژانسی و درمانی ارسال کرد. این تجهیزات طی دو پرواز چارتری به ترکیه و سوریه ارسال شد. طبق اعلام این سازمان در مجموع، این منابع برای درمان و مراقبت از ۱۰۰ هزار نفر و همچنین برای ۱۲۰ هزار مداخله جراحی فوری در هر دو کشور استفاده خواهد شد. با توجه به وقوع زلزله در فصل زمستان و همراه شدن آن با موج‌های سرمای و بارش برف، انتظار می‌رود وقوع بیماری‌هایی مانند ذات‌الریه طی روزها و هفته‌های آینده افزایش یابد، زیرا زلزله‌زدگان در معرض هوای سرد قرار دارند و بسیاری از آنها در بیرون یا داخل پناهگاه هستند؛ پناهگاه‌هایی که عمدتاً وسایل گرمایشی مناسبی نیز ندارند. علاوه بر سرما، نبود امکانات بهداشتی در پناهگاه‌های موقت، استفاده از وسایل گرمایشی غیراستاندارد به‌ویژه در چادرها و پوشیدگی اجساد امکان ابتلا به انواع بیماری‌ها در این مناطق را افزایش داده است. این خطرات به‌ویژه برای کودکان بسیار بیشتر است و بیماری‌های جدی و برای آنها به دنبال داشته باشد. هر چند

سازمان بهداشت جهانی و سایر نهادها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی بین‌المللی و منطقه‌ای در حال ارسال کمک‌ها و تجهیزات به این دو کشور هستند، اما همچنان زلزله‌زدگان در شرایط بسیار دشواری به سر می‌برند. در یکی از این کمک‌ها، سازمان بهداشت جهانی بیش از ۱۶ میلیون دلار از بودجه برای موارد اضطراری، از جمله ۳ میلیون دلار را چند ساعت پس از فاجعه، اختصاص یافته اما به کمک‌های بسیار بیشتری نیاز است. دکتر تدرس آدهانوم گیریسوس، مدیرکل سازمان بهداشت جهانی، گفت: «این وسایل بهداشتی برای درمان مجروحان و ارائه مراقبت‌های فوری به همه کسانی که تحت تأثیر این فاجعه در هر دو کشور قرار گرفته‌اند، حیاتی است. بازماندگان با شرایط یخبندان، پس‌لرزه‌های مداوم و دسترسی بسیار محدود به سرپناه، غذا، آب، گرما و مراقبت‌های پزشکی مواجه هستند. ما در یک مسابقه با زمان برای نجات جان انسان‌ها هستیم.» در این میان، وضعیت سوریه بسیار بدتر است؛ زیرا وقوع درگیری در این کشور و عدم توافق بین نیروهای درگیر در منطقه، کار امدادرسانی و ارسال تجهیزات پزشکی و درمانی به این مناطق را بسیار سخت کرده است. در سوز کشنده سرما، همچنان طر‌ف‌های درگیر در حال بحث برای ایجاد گذرگاه‌های جدید برای امدادرسانی هستند.

هر چند آمار مختلفی از افراد بی‌خانمان شده در دو کشور منتشر شده اما جدیدترین بررسی که توسط سازمان ملل انجام شده نشان می‌دهد تنها در کشور سوریه به حدود ۵.۳ میلیون نفر در اثر این زلزله بی‌خانمان شده‌اند. این در حالی است گزارش‌های بسیاری نشان می‌دهد صف‌های طولانی از زلزله‌زدگانی تشکیل شده که برای دریافت غذا و تجهیزات گرمایشی مدت‌ها انتظار می‌کشند و بسیاری از آنان کودکان هستند. در عین حال خطر ابتلا به بیماری‌هایی مانند آنفولانزا و ذات‌الریه برای کودکانی که والدین خود را از دست داده‌اند بسیار بیشتر است. خطر بزرگتر این است که با گذشت زمان، مناطق زلزله‌زده از پوشش‌های خبری حذف شده و کمک‌های بین‌المللی نیز به تبع آن کاهش یابند.

گزارش

حمیدرضا علی‌نیا

رئیس‌مدیر

ماهیت ده‌ها هزار مرگ رخ داده که متأثر از فرو ریختن آ‌پارتمان‌های بتنی بود از کجاشأت می‌گیرد؟ در سال‌های اولیه به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه (AKP) در ترکیه، بهبود وضعیت اقتصادی و خروج از رکود اقتصادی دهه ۹۰ میلادی و پس از آن بحران‌های مالی سال ۲۰۰۸ یک معجزه اقتصادی در ترکیه رخ داد. در حقیقت، این معجزه یا انعطاف‌پذیری اقتصادی شدیداً به وسیله عملیات ساخت‌وساز پرسرعت حمایت شد. برای ساخت مقادیر عظیم مسکن جدید که با عجله زیادی همراه بود، دولت ترکیه صدها هزار معافیت از استانداردهای ایمنی در برابر زلزله در سراسر کشور صادر کرد. این معافیت‌ها در سراسر ترکیه اعمال شدند؛ از جمله در ۷۵ هزار ساختمان

ساخت‌وساز

اگرچه ترکیه روی کاغذ قوانین ساخت‌وساز مطابق با استانداردهای جهانی مهندسی زلزله دارد، اما این استانداردها به ندرت اجرایی می‌شوند؛ عاملی که تخریب هزاران ساختمان در مناطق زلزله‌زده را توضیح می‌دهد. یکی از روزنامه‌های مهم ترکیه در این باره نوشت: «بار دیگر ساختمان‌های پوسیده، بار دیگر دزدان پیمانکاران ساختمانی بی‌وجدان» و روزنامه دیگری نوشته است: «قاتل زلزله نیست؛ آنهایی هستند که به نام تغییر شهری و شهرسازی، شهرها را به گور دسته‌جمعی تبدیل می‌کنند. کسانی که امضای‌شان در انتهای هر مصوبه ساختمانی است.» اکنون مقامات ترکیه حدود ۱۳۰ نفر را در ارتباط با ساخت‌وسازهای بی‌کیفیت که منجر به مرگ هزاران نفر در زلزله اخیر شده است بازداشت کرده‌اند. وزیر دادگستری ترکیه متعهد شده که هر فرد مسئول را مجازات خواهد

اقتصاد

زلزله اخیر در مقایسه با زلزله استانبول در سال ۱۹۹۹ که نزدیک به قلب اقتصادی این کشور رخ داد و منطقه‌ای را ویران کرد که چیزی حدود ۳۵ درصد از تولید ناخالص داخلی ترکیه را تشکیل می‌داد، این بار زلزله در بخش فقیرتر و از نظر اقتصادی کمتر توسعه‌یافته کشور رخ داده است. در مقایسه با استانبول سال ۱۹۹۹ چیزی حدود ۱۰ درصد از تولید ناخالص داخلی توسط مناطق زلزله‌زده فعلی ایجاد می‌شود؛ اما این لزوماً به معنای خسارت اقتصادی کمتر نیست. در شرایط حاضر و بدون زلزله، ترکیه با بدترین بحران اقتصادی خود از زمان به قدرت رسیدن اردوغان و حزب عدالت و توسعه (AKP) در سال ۲۰۰۲ مواجه است. با تورم سالانه بیش از ۸۰ درصد، در سال گذشته ارزش لیر ۳۰ درصد در برابر دلار کاهش یافت. این در حالی است که در سال ۲۰۲۱ لیر ۵۰ درصد ارزش خود در برابر دلار را از دست داده بود. کسری حساب جاری کشور تقریباً به پنج درصد تولید ناخالص داخلی رسید، اما تأثیر زلزله بر اقتصاد ترکیه می‌تواند به مراتب اوضاع را بدتر کند. اکنون مطابق با اعلام بانک مرکزی ترکیه، این کشور با نرخ تورم ۵۶ درصدی در ماه ژانویه امسال با تبعات دهشتناک زلزله روبه‌رو می‌شود؛ نرخ‌های گروه‌های مستقل از دولت آن را ۱۲۲ درصد برآورد کرده‌اند. این موضوع به افزایش شدید فقر

ساخت‌وسازهای غیراصولی جان ده‌ها هزار نفر را گرفت

آوار زلزله بر پیکر اقتصاد ترکیه

این تلفات جلوگیری کرد. در حقیقت اگر زلزله‌های به مراتب قوی‌تری که در کشورهای دیگر رخ داد را با تلفات زلزله اخیر در ترکیه مقایسه کنیم، متوجه می‌شویم که میزان تلفات در ترکیه به مراتب بیشتر است. برای مثال در زلزله سال ۲۰۱۰ شیلی که بزرگی آن ۸.۸ ریشتر بود، ۵۲۵ نفر جان باختند و تا لحظه نگارش این مقاله، مجموع تلفات زلزله اخیر ترکیه از زلزله سال ۲۰۱۱ ژاپن که به ۹۰.۰ در مقیاس ریشتر می‌رسید و با یک سونامی عظیم و دومین فاجعه اتمی تاریخ همراه بود، بسیار فراتر رفته است.

سازه‌های بلندمرتبه‌ای برای پاسخگویی به تقاضای املاک و مستغلات کرده‌اند؛ سازه‌های بلندمرتبه‌ای که با استانداردهای ناقص در سراسر ترکیه رخ داده است. مسأله ساختمان‌های خارج از استاندارد تنها در مناطق زلزله‌زده ترکیه محدود نیست. طبق تحقیقات شهرداری کلانشهر استانبول، ۱۷۰ هزار ساختمان این شهر در فهرست «وضعیت با خطر متوسط» قرار دارند. «مورات کوروم»، وزیر محیط‌زیست، شهرسازی و تغییرات آب‌وهوایی ترکیه در این ارتباط می‌گوید: «در فاجعه اخیر ۲۴ هزار و ۹۲۱ ساختمان در منطقه زلزله‌زده نیاز فوری به تخریب داشت. در کنار فساد بخش اداری و اجرای ناقص مقررات ساخت‌وساز، ساخت با عجله، بدون استاندارد و به‌صرفه برای صنعت ساختمان‌سازی، ساختمان‌هایی آماده کرد که بر سر مردم فرو ریخت و جان هزاران نفر را گرفت.»

گردشگری

و کسانی که قصد دارند در ماه جاری به ترکیه سفر کنند هشدار داده که از اطلاعات و توصیه‌های مقامات محلی و تور گردشگری خود تبعیت کنند و از حضور در نزدیکی مناطق زلزله‌زده بپرهیزند. همچنین در نتیجه زلزله و آسیب باندهای فرودگاه، سه فرودگاه در ترکیه بسته شد. این فرودگاه‌ها شامل فرودگاه آدانا پاشا (ADA)، فرودگاه هاتای (HTY) و فرودگاه بین‌المللی غازیان تپه (GZT) است. تنها یک فرودگاه اصلی در این منطقه هنوز فعال است و تنها برای کمک‌رسانی یا تخلیه مردم از آن استفاده می‌شود. به همین دلیل و مطابق انتظار صنعت گردشگری در این مناطق متوقف شده و احتمالاً تا سال آینده بهبودی در این مناطق در صنعت گردشگری حاصل نخواهد شد. اما دو مرکز توریستی دیگر ترکیه، یعنی استانبول و آنکارا که از مناطق زلزله‌زده دور هستند روال نسبتاً عادی توریستی خود را حفظ خواهند کرد. قلعه باستانی غازیان تپه، یکی از مشهورترین بناهای دیدنی ترکیه، بر اثر زلزله شدت آسیب دید. همچنین برخی از دژها و دیوارهای باستانی در بخش‌های شرقی، جنوبی و جنوب شرقی قلعه تاریخی غازیان تپ در منطقه شاهین‌بی مرکزی در اثر زلزله ویران شد و آوارهای باستانی در جاده‌ها پراکنده است.

در کشور انجامید. برخی تخمین‌های اولیه خسارت‌های ناشی از زلزله را بالاتر از یک میلیارد دلار برآورد می‌کنند. بنیاد پژوهش‌های زمین‌شناسی آمریکا معتقد است میزان این خسارت‌ها می‌تواند به معنای رقم بزرگ شش درصد از تولید ناخالص داخلی ترکیه باشد. تقریباً ۹ درصد از صادرات ترکیه از منطقه زلزله‌زده انجام می‌شود و حدود ۳۰ درصد همگی به طور کامل امکان عملیاتی خود را از دست داده‌اند. در کنار تمام خسارت‌های وارد شده به منطقه، بازار سهام ترکیه هفته گذشته پس از سه روز افت ارزش سهام متوالی که منجر به از دست دادن شاخص معیار سهام در ترکیه به میزان ۱۶ درصد شد، معاملات خود را متوقف کرد. آنچه مسلم است این است که در کنار تمامی خسارت‌های مستقیم وارد شده به اقتصاد، از دست دادن شغل و بی‌خانمانی هزاران نفر می‌تواند ضربه شدیدی در جهت افزایش فقر در میان مردم ترکیه باشد. اما رشد تولید ناخالص داخلی احتمالاً با توجه به ضرورت بازسازی و بازایی زیرساخت‌ها و ساختمان‌ها در منطقه تا حدودی کاهش می‌یابد. در سال ۱۹۹۹ در پی زلزله‌ای شدید در ترکیه تولید ناخالص داخلی واقعی ۳.۳ درصد کاهش یافت اما سال بعد شاهد بازگشت شدید رشد به ۶.۹ درصد بودیم؛ بازگشت رشدی که متأثر از ساخت‌وساز پس از ویرانی رخ می‌دهد.

آسیب‌دید و به همین دلیل کمک‌ها با سرعت مورد انتظار به مناطق آسیب‌دیده نرسید؛ مسأله‌ای که منجر به افزایش نارضایتی‌ها از دولت شد. قوانین ساخت‌وساز کشور پس از زلزله مرمره در سال ۱۹۹۹ به‌روز شد و آیین‌نامه طراحی لرزه‌نگاری ترکیه از طریق مقررات جدید بهبود یافت. علاوه بر این، دولت ترکیه پروژه تغییرات شهری را برای جایگزینی ساختمان‌های قدیمی با ساختمان‌های جدید راه‌اندازی کرد. اما با همه این پس‌زمینه‌های استانداردسازی در جریان زمین‌لرزه‌های دو هفته گذشته، برخی از ساختمان‌های تازه ساخته فرو ریختند و این مسأله انتقاد مبنی بر عدم اجرای شفاف مقررات را تأیید می‌کند. فساد در بخش ساخت‌وساز در ترکیه بالاست، بنابراین در برخی از بازرسی‌های ساختمانی سوءاستفاده‌هایی صورت گرفته است. در واقع با کمبود زمین، شرکت‌های ساختمانی شروع به ساخت